

Anna Dąbkowska

Raportowanie niefinansowe w aspekcie społecznym jako narzędzie budowania wizerunku banku przyjaznego dla klientów

**Non-Financial Reporting in the Social Aspect
as a Tool for Building the Image of a Client-Friendly Bank**

Wprowadzenie

Problematyka zrównoważonych finansów i sposoby raportowania niefinansowego od wielu lat są obecne w dyskusjach naukowych. Rogowski i Lipski podkreślają, że proces zarządzania przedsiębiorstwem, który opiera się na zarządzaniu finansami i analizie kosztów i korzyści, jest już niewystarczającym narzędziem, ponieważ nie odzwierciedla w pełni rzeczywistości gospodarczej (Rogowski, Lipski, 2022). Rosnące znaczenie koncepcji zrównoważonego rozwoju powoduje, że sprawozdanie z działalności niefinansowej od 2017 r. stanowi integralną część sprawozdawczości (Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm., art. 49b), uwzględnia aspekty środowiskowe, społeczne oraz ładu korporacyjnego (Environmental, Social, Corporate Governance – ESG). Czynniki ESG oznaczają zatem konieczność uwzględnienia w ocenie przedsiębiorstw nie tylko kwestii finansowych wykazywanych w sprawozdaniach finansowych, ale również raportów i wyników dotyczących aspektów środowiskowych, wpływu społecznego oraz ładu korporacyjnego. Przedsiębiorstwa zmuszane są do podejmowania nowych wyzwań polegających na dostosowywaniu sprawozdawczości niefinansowej do wymagającej rzeczywistości, którą określają regulacje obejmujące aspekty ESG (Morrison, 2021, s. 5), bowiem dostęp do kapitału uwarunkowany jest jakością raportowanych informacji dotyczących tych danych (Rau, Yu, 2023). Zatem w celu wzmocnienia

pozycji konkurencyjnej i dostępu do kapitału stosowanie zasad ESG dotyczy wszystkich przedsiębiorstw (Wróbel, Kowalski, 2022).

Wypracowanie rozwiązań wspierających budowanie długoterminowej wartości przedsiębiorstwa w zgodzie ze strategią zrównoważonego rozwoju niesie ze sobą zarówno szereg możliwości, jak i kosztów. Nizam, Ng, Dewandaru, Nagayev i Nkoba (2019) zauważyli, że ustalanie polityki raportowania ESG to proces związany z kosztami ustalenia ram ESG, należytej staranności i bieżących zasad ujawniania informacji. Oczekuje się, że budowanie dobrych wyników w zakresie ESG będzie generować koszty, które zostaną zrekompensowane stabilnością przychodów, niższym ryzykiem biznesowym, zwiększeniem efektywności i wartości przedsiębiorstwa (Buallay, 2019).

Dla banków rozwój zrównoważonych finansów, w tym aspektów dotyczących ESG, jest już nie tylko kwestią etyki, ale w coraz większym stopniu staje się wyzwaniem ekonomicznym, a czasami wręcz egzystencjonalnym. Buallay, Fadel, Alajmi i Saudagaran zwracają uwagę na podwójne znaczenie banków w odniesieniu do zrównoważonych finansów i ryzyka ESG (Buallay, Fadel, Alajmi, Saudagaran, 2020). Po pierwsze, banki muszą uwzględniać aspekt społeczny i środowiskowy w swojej działalności biznesowej, tzw. *inside-out effect*, aby zminimalizować transmisję ryzyka ESG do otoczenia. Po drugie, banki muszą dostrzegać, w jaki sposób czynniki ESG interesariuszy mogą być przenoszone do banku, dlatego zobligowane są do uwzględniania czynników ESG w decyzjach kredytowych, finansowych i inwestycyjnych (*outside-in Effect*; Buallay i in., 2020).

Podejście banków do raportowania jest dwojakie. Mogą one traktować raportowanie ESG jako przymus narzucony przez ustawodawcę, co może skutkować nadużyciami. Drugie podejście może stanowić szansę dla banków do zakomunikowania otoczeniu o ich zaangażowaniu w działalność społeczną wpisującą się w teorię społecznej odpowiedzialności biznesu i tym samym przyczynić się do poprawienia ich reputacji.

Wizerunek banku jest pojęciem nie tylko marketingowym, ale również biznesowym, bowiem to od postrzegania banku w danej chwili zależy sprzedaż produktów i usług tego podmiotu.

Celem artykułu jest zaprezentowanie zagadnienia raportowania niefinansowego w aspekcie spraw społecznych, a także ukazanie zakresu jego raportowania przez banki notowane na giełdzie w ramach WIG-ESG¹ oraz jego znaczenia w budowaniu przyjaznego wizerunku banku.

¹ WIG-ESG jest nowym indeksem na Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie, który funkcjonuje od 1 stycznia 2020 r. i w swoim portfelu posiada wyłącznie te spółki, które

W opracowaniu poddano weryfikacji następującą tezę: raportowanie ESG w aspekcie społecznym jest ważnym narzędziem w budowaniu reputacji banku. W celu sprawdzenia powyższego twierdzenia dokonano analizy oświadczeń niefinansowych banków notowanych w ramach WIG-ESG, a następnie zbadano, czy obowiązek raportowania ESG w aspekcie społecznym wpłynął na zwiększenie liczby klientów tych banków, które są zaangażowane w działalność sponsoringową i charytatywną, a tym samym na aktywa banków zaangażowanych społecznie.

1. Przegląd literatury przedmiotu

Banki jako instytucje zaufania publicznego w coraz większym stopniu zwracają uwagę na społeczny wymiar swojej działalności i służebną rolę wobec gospodarki. Określone ramy postępowania wspierające sztukę, kulturę, edukację i ochronę środowiska oraz raportowanie ESG, dają możliwość uwzględnienia potrzeb wszystkich interesariuszy banków, tj. pracowników, klientów, inwestorów oraz społeczności lokalnej, regulatorów oraz środowisko naturalne. Ponadto etykieta instytucji zaufania publicznego obliuguje dyrektorów banków do większego uwzględniania kwestii jego interesariuszy i nadaje większą wagę relacjom promującym dobro publiczne oraz ochronę środowiska (Chen, Wan, 2020).

Badania literatury przedmiotu dowodzą wpływu działalności i raportowania ESG na reputację banku (Murè, Spallone, Mango, Marzioni, Bittucci, 2020). Bank można uznać za wyjątkowe przedsiębiorstwo, które oprócz prowadzenia działalności biznesowej jest jednocześnie instytucją zaufania publicznego. Literatura dotycząca wpływu ESG na funkcjonowanie przedsiębiorstw jest bardzo obszerna i pod względem pewnych aspektów poruszanej problematyki można ją podzielić na dotyczącą:

- poszukiwania zależności między ryzykiem korporacyjnym a czynnikami ESG (Di Tommaso, Thorton, 2020; Gangi, Meles, D'Angelo, Daniele, 2018; Sassen, Hinze, Hardeck, 2016),
- poszukiwania związków pomiędzy ESG a wynikami przedsiębiorstwa (Esteban-Sanchez, de la Cuesta-Gonzalez, Paredes-Gazquez, 2017; Friede, Busch, Bassen, 2015; Xie, Nozawa, Yagi, Fujii, Managi, 2018),

przeznaczają zasad biznesu odpowiedzialnego społecznie, w szczególności w zakresie kwestii środowiskowych, społecznych, ekonomicznych i ładu korporacyjnego. Wartość bazowa indeksu ustalona została na dzień 28 grudnia 2018 r. i wynosiła 10 000,00 pkt. Indeks dochodowy WIG-ESG oznacza, że przy jego obliczaniu bierze się pod uwagę zarówno ceny zawartych w nim transakcji, jak i dochody z tytułu dywidend.

- badania wpływu czynników ESG na wyniki rynkowe i strategię portfelowe (Sherwood, Pollard, 2018; Verheyden, Eccles, Feiner, 2016),
- badania ratingów i miar ESG (Berg, Kölbel, Rigobon, 2019; Eccles, Strohle, 2018; Escrig-Olmedo, Rivera-Lirio, Muñoz-Torres, Fernández-Izquierdo, 2017; Huber, Comstock, Polk, Wardwell, 2017).

Dodatkowo, w literaturze dostępne są badania dotyczące wpływu aspektów społecznych na wyniki przedsiębiorstw, których efekt oddziaływania na wyniki finansowe zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1. Przegląd dotychczasowej literatury dotyczącej wpływu aspektów społecznych na wyniki przedsiębiorstwa

Autor	Oddziaływanie na wynik finansowy	Efekt oddziaływania
Carnevale, Mazzuca, 2014	Wpływ zrównoważonego rozwoju na kurs akcji banku	Pozytywny
Shen, Wu, Chen, Fang, 2016	Wpływ stopnia zaangażowania banku w działalność CSR na ROA (rentowność aktywów) i ROE (rentowność kapitału)	Pozytywny
Esteban-Sanchez, de la Cuesta-Gonzalez, Paredes-Gazquez, 2017	Związek pomiędzy relacjami pracowników z ROA	Pozytywny
Forcadell, Aracil, 2017	Włączenie do indeksu zrównoważonego rozwoju jest pozytywnie skorelowane z ROA przed kryzysem finansowym	Pozytywny
Utz, 2019	Wymiar odpowiedzialności za produkt stanowi istotny czynnik zmniejszający ryzyko utraty reputacji	Pozytywny
Nizam i in., 2019	Oddziaływanie społeczne poprzez finansowanie MŚP ma pozytywny wpływ na ROE	Pozytywny
Siuela, Wang, Deladem, 2019	Ujawnienie CSR jest pozytywnie skorelowane z ROA i ROE dla banków w Afryce	Pozytywny
Esteban-Sanchez, de la Cuesta-Gonzalez, Paredes-Gazquez, 2017	Odpowiedzialność za produkt jest negatywnym predyktorem ROA i ROE	Negatywny
Esteban-Sanchez, de la Cuesta-Gonzalez, Paredes-Gazquez, 2017	Zaangażowanie społeczne było negatywnym predyktorem ROA podczas kryzysu finansowego	Negatywny

Źródło: Menicucci, Paolucci, 2022.

W odniesieniu do sektora bankowego kilka badań potwierdza istotność wpływu zmian klimatycznych na działalność banków. Georgopoulou i inni (2015) potwierdzają, że zmiany klimatyczne mogą istotnie wpłynąć na zarządzanie kredytami (Georgopoulou i in., 2015) oraz że konieczne są ramy ostrożnościowe, które będą łagodzić potencjalny wpływ na stabilność finansową (Nieto, 2019).

Z kolei inne prowadzone badania (Batten, Sowerbutts i Tanaka, 2016; Campiglio i in., 2018; Monnin, 2018) wskazują, że zmiany klimatyczne mogą wpływać nie tylko na działalność banków, ale także na cele banków centralnych w zakresie stabilności finansowej.

2. Raportowanie w zakresie aspektów społecznych jako integralna część ujawnień niefinansowych

Aspekt społeczny (S – *Social*) jest jednym z aspektów raportowania ESG, który dotyczy wpływu przedsiębiorstwa na ludzi z jego otoczenia (pracowników, klientów, dostawców, społeczność lokalną i innych interesariuszy), a także w jaki sposób oni mogą wpływać na przedsiębiorstwo. Obejmuje to kwestie dotyczące praw człowieka i zwierząt, aspektów związanych z równością szans oraz ochroną konsumentów. Oprócz tego dotyczą kwestii związanych z zatrudnieniem, w tym różnorodnymi praktykami zatrudniania, jakością zatrudnienia, obejmującą również: różnorodność płci i pochodzenia, szkolenia pracownicze, bezpieczeństwo i higienę pracy. Kwestie społeczne uwzględniają także wpływ przedsiębiorstwa na społeczności lokalne i użytkowników końcowych.

Szczegółowość kryteriów każdego z czynników ESG zwiększa ich przydatność w ocenie przedsiębiorstw oraz ich *ESG-compliance*, czyli stopnia zaawansowania we wdrażaniu zmian (Rogowski, Lipski, 2022). Dopiero raportowanie ESG, które jest uregulowane licznymi aktami normatywnymi (krajowymi i międzynarodowymi), umożliwia mierzenie i kwantyfikację postępów wdrażanych przez przedsiębiorstwa w obszarze zrównoważonego rozwoju (Rogowski, Lipski, 2022). Wcześniej teoria zrównoważonego rozwoju nie dawała narzędzi do raportowania, które mogło być porównywalne. Powodowało to wiele nadużyć i tzw. *greenwashingu*².

Skuteczne zarządzanie czynnikami ESG (lub jego brak) może wpływać na działalność operacyjną firm, w tym banków jako szczególnych przedsiębiorstw zaufania publicznego.

² *Greenwashing* to zjawisko, które polega na wywoływaniu w klientach wrażenia, że produkt (albo przedsiębiorstwo, które go wytwarza) działa w zgodzie z naturą i ekologią.

Tabela 2. Korzyści i koszty wynikające z zarządzania i ujawniania czynników ESG

Wyszczególnienie	Proaktywne zarządzanie ESG	Słabe zarządzanie ESG
Zarządzanie bankiem	– Lepsza gotowość do zarządzania ryzykiem – Lepsze długoterminowe planowanie finansowe	– Koszty przestrzegania przepisów, grzywny i kary regulacyjne – Wyższe ryzyko incydentów lub skandali związanych z ESG
Wyniki operacyjne	– Oszczędności wynikające z bardziej efektywnego wykorzystania energii i innych zasobów – Niższa rotacja zatrudnienia i wyższa produktywność pracowników	– Wyższe koszty wynikające z nieefektywnych procesów i nieefektywnego wykorzystania zasobów – Wysoka rotacja pracowników i niższa produktywność (oraz wynikające z tego wyższe koszty rekrutacji) – Ryzyko sporów pracowniczych i przestojów w pracy
Możliwości biznesowe	– Możliwości B2B³ (kryteria ESG są coraz częściej jednym z wymogów, które muszą spełnić dostawcy) – Pozyskiwanie klientów w wyniku dodawania nowych i/ lub poszerzania istniejących zrównoważonych produktów i usług	– Utrata potencjalnych kontraktów biznesowych wskutek niemożności spełnienia wymogów ESG – Słabsza pozycja konkurencyjna
Dostęp do kapitału i finansowania	– Lepszy dostęp do finansowania (zarówno długu, jak i kapitału), w tym przez długoterminowych inwestorów instytucjonalnych – Niższe koszty/lepsze warunki finansowania	– Wyższe koszty finansowania ze względu na premię za ryzyko ESG – Utrata finansowania (w tym sprzedaż udziałów w spółce)
Reputacja	– Wyższa wartość marki – Postrzeganie spółki jako dobrego pracodawcy, co wpływa na zdolność spółki do pozyskiwania i zatrzymywania pracowników – Większa lojalność klientów	– Utrata klientów w wyniku słabych praktyk ESG lub skandali związanych z ESG – Trudności w przyciąganiu talentów – Presja ze strony organizacji pozarządowych
Zaangażowanie interesariuszy	– Lepsze zrozumienie potrzeb i oczekiwań interesariuszy – Lepsze relacje z inwestorami	– Ryzyko protestów lokalnych społeczności – Słaby rating ESG firmy i jego wpływ na ocenę spółki przez inwestorów

Źródło: Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie, 2023.

W Polsce najważniejszym aktem prawnym, który reguluje ujawnianie informacji niefinansowych, jest znolizowana ustawa o rachunkowości z dnia

³ B2B (ang. business to business) określa przejawy współpracy podejmowane przez podmioty gospodarcze. Współpraca w ramach B2B odbywa się na równych zasadach.

29 września 1994 r. (Ustawa, 1994, art. 49b) implementująca do polskiego prawodawstwa dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniającą dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dz. Urz. UE L 330 z 15.11.2014, s. 1–9, dalej: dyrektywa NFRD). Stanowi ona, że duże jednostki – będące podmiotami interesu publicznego, zatrudniające więcej niż 500 pracowników i spełniające jeden z dwóch kryteriów dotyczący sumy bilansowej i obrotu netto – zobowiązane zostały ujawnić w swoim sprawozdaniu z działalności określone informacje niefinansowe, które dotyczą czynników środowiskowych, społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji i łapownictwu (Ustawa, 1994).

Ponadto obowiązuje szereg norm prawnych warunkujących ujawnienia niefinansowe, do których należy zaliczyć:

- 1) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Dz. Urz. UE L 322 z 16.12.2022, s. 15–80; ang. Corporate Sustainability Reporting Directive, dalej: dyrektywa CSRD); dyrektywa ta rozszerza zakres dyrektywy dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych (ang. Nonfinancial Disclosure Reporting Directive – NFRD) i wprowadza bardziej szczegółowe wymogi sprawozdawcze dla objętych nią spółek; dyrektywa CSRD rozszerza także zakres obowiązków sprawozdawczych na wszystkie duże spółki (notowane i nienotowane) oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) notowane na rynkach regulowanych w Unii Europejskiej (z wyjątkiem mikroprzedsiębiorstw), a także (pośrednio) na niektóre spółki spoza UE; ponadto spółki są zobligowane do raportowania finansowego wpływu kwestii ESG na ich działalność, a także wpływu ich działalności operacyjnej na ludzi i planetę; istotnym rozszerzeniem jest konieczność wyjaśniania, w jaki sposób kwestie ESG wpływają (pozytywnie i negatywnie) na ich strategię i model biznesowy oraz czy zamierzają wprowadzić zmiany, aby łagodzić negatywny wpływ związany ze swoją działalnością; zgodnie z wymogami dyrektywy CSRD spółki będą musiały stosować obowiązujące europejskie standardy sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju (European Sustainability Reporting Standards – ESRS) w celu przygotowania ujawnień dotyczących zrównoważonego rozwoju, które podlegać będą bardziej rygorystycznej atestacji przez akredytowanych audytorów;

- 2) Europejskie standardy sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju (ESRS) – pierwszy zbiór standardów został przyjęty w lipcu 2023 r. i zawiera 12 standardów niezależnych od sektora; w dalszej perspektywie mają zostać przyjęte standardy sektorowe oraz standardy dla MŚP i przedsiębiorstw spoza UE;
- 3) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (Dz. Urz. UE L 317 z 27.11.2022, s. 1, dalej: rozporządzenie SFDR) – Sustainable Finance Disclosures Regulation);
- 4) rozporządzenie w sprawie Taksonomii, czyli rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz. Urz. UE L 198 z 22.06.2020, s. 13) – dotyczące spółek objętych NFRD/CSRD oraz uczestników rynku finansowego oferujących produkty finansowe w UE podlegających pod SFDR; w szczególności dotyczy to podmiotów oferujących produkty, których celem jest zrównoważone inwestowanie lub które promują aspekty środowiskowe lub społeczne (fundusze z art. 8 i 9 rozporządzenia SFDR);
- 5) zalecenia Grupy Zadaniowej do spraw Ujawniania Informacji Finansowych Związanych z Klimatem (Task Force on Climate Related Financial Disclosures – TCFD; Konfederacja Lewiatan, 2021, s. 35–36).

W celu zwiększenia porównywalności publikowanych informacji niefinansowych, a tym samym próby unikania *greenwashingu*, wprowadzono standardy GRI (*Global Reporting Initiative*), których celem było ustrukturyzowanie zawartości ujawnień niefinansowych i zwiększenie porównywalności wyników poszczególnych podmiotów. Standardy GRI opracowywane przez Globalną Radę ds. Standardów Zrównoważonego Rozwoju (Global Sustainability Standard Board – GSSB) zaczęły funkcjonować od 2000 r. (pierwotnie jako wytyczne GRI). W celu zapewnienia większej zgodności i dopasowania do bieżących zmian regulacyjnych, tj. CSRD i standardów sprawozdawczości ISSB w zakresie zrównoważonego rozwoju, zasady te są co kilka lat uaktualniane. Ostatnia aktualizacja miała miejsce w 2021 r. i jest zgodna z wymogami ESRS.

3. Metodyka badań własnych i opis próby badawczej

W celu weryfikacji przyjętej tezy dokonano analizy oświadczeń niefinansowych banków notowanych w ramach WIG-ESG, a następnie zbadano, czy obowiązek

raportowania ESG w aspekcie społecznym wpłynął na zwiększenie liczby klientów tych banków, które są zaangażowane w działalność sponsoringową i charytatywną, a tym samym na aktywa banków zaangażowanych społecznie.

Wybór podmiotów poddanych badaniu był celowy i opierał się na wyborze banków notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, które dodatkowo wchodzi w skład indeksu WIG-ESG. Określenie takiego podmiotu analizy wynikało z dwóch powodów: po pierwsze, przynależność banków do portfela WIG-ESG świadczy o tym, że spełniają one wymagania ESG, zaś po drugie – badania pokazują, że traktują one raporty w aspekcie społecznym jako dodatkowe narzędzie marketingowe budowania wizerunku.

Tak określona próba badawcza obejmuje zatem osiem polskich banków komercyjnych zaprezentowanych w tabeli 3. Z badań zostały usunięte dwa podmioty, tj. Getin Noble Bank S.A., który w 2020 r. znajdował się w portfolio WIG-ESG oraz BNP Paribas Bank Polska S.A., który dopiero w 2023 r. znalazł się w tym portfolio.

Tabela 3. Przynależność banku do portfela WIG-ESG w 2020 i w 2023 roku

Nazwa banku	WIG-ESG 2020	WIG-ESG 2023
Alior Bank S.A.	x	x
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	x	x
Bank Millennium S.A.	x	x
Bank Pekao S.A.	x	x
ING Bank Śląski S.A.	x	x
mBank S.A.	x	x
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	x	x
Santander Bank Polska S.A.	x	x

Źródło: opracowanie własne.

4. Wyniki

Analiza raportów niefinansowych badanych banków w Polsce wykazała, że wszystkie banki publikują na swoich stronach raporty ESG, które w aspekcie społecznym ujawniają, w jaki sposób wpływają na ludzi w swoim wewnętrznym otoczeniu poprzez politykę zatrudnienia, rozwoju oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Banki w swoich raportach odwołują się do standardów GRI (tabela 4). Ponadto, poprzez zaangażowanie w działalność lokalną przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, w tym finansowemu.

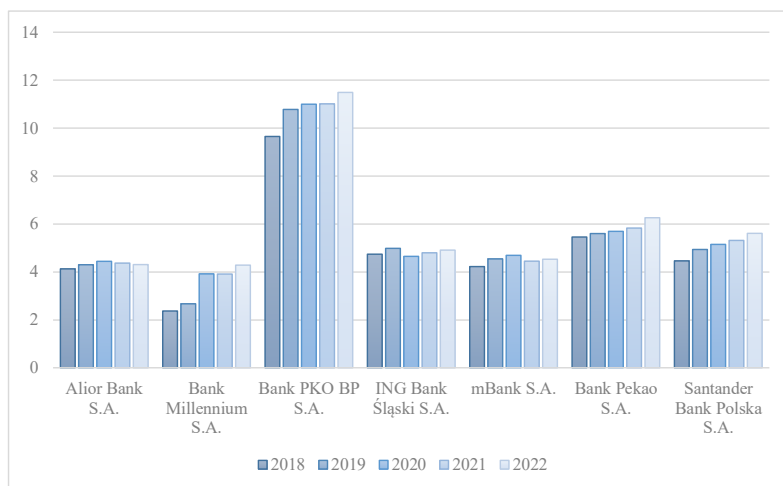
Tabela 4. Aspekty społeczne według standardów GRI ujawniane przez poszczególne banki

Wyszczególnienie	Alior Bank S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Pekao S.A.	ING Bank Śląski S.A.	mBank S.A.	Bank PKO BP S.A.	Santander Bank Polska S.A.
Oddziaływanie na społeczność wewnętrzną								
Polityka różnorodności	x	x	x	x	x	x	x	x
Polityka zatrudnienia	x	x	x	x	x	x	x	x
Wskaźnik równości wynagrodzeń	-	x	x	-	x	x	x	x
Rozwój i edukacja	x	x	x	x	x	x	x	x
Bezpieczeństwo i higiena pracy	x	x	x	x	x	x	x	x
Polityka praw człowieka	x	x	x	x	x	x	x	x
Oddziaływanie społeczności lokalnej								
Działalność charytatywna	x	x	x	x	x	x	x	x
Działalność sponsoringowa	x	x	x	x	x	x	x	x
Działalność edukacyjna	-	x	x	x	x	x	x	x
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	x	x	x	x	x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne.

W ujęciu Saxton (1998) wizerunek/reputacja banku jest to określony obraz banku widziany oczami jego interesariuszy i prezentowany w ich myślach i słowach na przestrzeni kilku lat, a Neville, Bell i Mengüç (2005) podkreślili, że reputacja obejmuje całościową ocenę wizerunku organizacji dokonywaną przez pryzmat osobistych wartości interesariusza. Zaangażowanie społeczne banków wpływa zatem na kreację ich wizerunku wśród interesariuszy. Analiza liczby klientów pokazała (wykres 1), że raportowanie ESG ujawniające zaangażowanie banków w aspekty społeczne wpływa na wzrost liczby ich klientów ogółem. Jedynie Alior Bank S.A. oraz mBank S.A. odnotowali spadek liczby klientów ogółem, jednakże zauważone spadki są wynikiem czyszczenia statystyk nieużywanych rachunków. Dodatkowym czynnikiem warunkującym wzrost liczby klientów w poszczególnych bankach było indeksowanie w portfelu WIG-ESG.

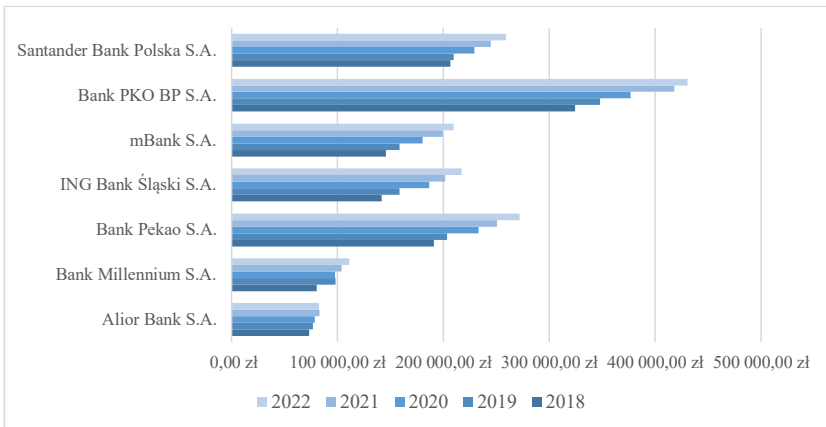
Wykres 1. Liczba klientów banków ogółem w latach 2018–2022 (w mln)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: prnews.pl, b.r.

Działalność zgodna z koncepcją zrównoważonego rozwoju oraz ujawnianie informacji dotyczących aspektów ESG, a tym samym tworzenie wizerunku jako zielonej instytucji zaufania publicznego zaangażowanej społecznie, wpływa również na wzrost aktywów banków (wykres 2). Zatem można wnioskować, że obowiązek ujawniania informacji niefinansowych w aspektach ESG wpływa na wzrost aktywów banków w Polsce.

Wykres 2. Aktywa banków w latach 2018–2022 (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych banków.

Zakończenie

Problematyka ESG obejmuje szereg aspektów, które podlegają ocenie przez inwestorów i pozostałych interesariuszy, zarówno z perspektywy wewnętrznej (w jaki sposób działalność przedsiębiorstwa wpływa na ludzi i środowisko), jak i zewnętrznej (w jaki sposób kwestie ESG mogą wpływać na wyniki przedsiębiorstwa). Banki jako instytucje zaufania publicznego w coraz większym stopniu zwracają uwagę na społeczny wymiar swojej działalności i służebną rolę wobec gospodarki. Banki, które w swoich działaniach biznesowych integrują czynniki ESG na poziomie strategicznym i ujawniają te informacje w sposób przejrzysty, zyskują większe zaufanie otoczenia, które poprawiają ich wizerunek. Długofalowo takie podejście będzie skutkowało odnoszeniem profitów w przyszłości.

Forcadell i Araci (2017), a następnie Buallay Fadel, Alajmi i Saudagaran (2020) dostrzegli, że aktywność społeczna banków jest mechanizmem, który istotnie przyczynił się do odbudowania reputacji banków nadszarpniętej kryzysem 2008 r. (Buallay i in., 2020; Forcadell, Araci, 2017) i erozją zaufania do instytucji finansowych wynikającą z nieetycznego i nieodpowiedzialnego działania części banków (*misselling*; pokusa nadużycia).

Przejrzystość i zakres raportowania informacji niefinansowych w aspekcie społecznym staje się w coraz większym stopniu narzędziem marketingowym do budowania przyjaznego wizerunku banków. Postawiona w opracowaniu teza, że raportowanie niefinansowe jest ważnym narzędziem w budowaniu wizerunku

banku, została potwierdzona. W opracowaniu zauważono wpływ obowiązku raportowania i jakości prezentowanych informacji na zwiększenie liczby klientów banków oraz na bankowe aktywa.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych, Dz. Urz. UE L 317 z 27.11.2022, s. 1.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088, Dz. Urz. UE L 198 z 22.06.2020, s. 13.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG, Dz. Urz. UE L 182 z 29.06.2013, s. 19–76.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz. Urz. UE L 330 z 15.11.2014, s. 1–9.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109 WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, Dz. Urz. UE L 322 z 16.12.2022, s. 15–80.

Literatura

Batten, S., Sowerbutts, R., Tanaka, M. (2016). *Let's Talk About the Weather: The Impact of Climate Change on Central Banks*, Bank of England Working Paper 603. Pobrano z <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/working-paper/2016/lets-talk-about-the-weather-the-impact-of-climate-change-on-central-banks.pdf> (11.12.2023).

- Berg, F., Kölbel, J. F., Rigobon, R. (2019). Aggregate Confusion: The Divergence of ESG Ratings. *Review of Finance*, 26(6), 1315–1344. doi: 10.1093/rof/rfac033.
- Buallay, A. (2019). Is Sustainability Reporting (ESG) Associated with Performance? Evidence from the European Banking Sector. *Management of Environmental Quality*, 30(1), 98–115. doi: 10.1108/MEQ-12-2017-0149.
- Buallay, A., Fadel, S. M., Alajmi, J., Saudagaran, S. (2020). Sustainability Reporting and Bank Performance after Financial Crisis: Evidence from Developed and Developing Countries. *Competitiveness Review*, 31(4), 747–770. doi: 10.1108/CR-04-2019-0040.
- Campiglio, E., Dafermos, Y., Monnin, P., Ryan-Collins, J., Schotten, G., Tanaka, M. (2018). Climate Change Challenges for Central Banks and Financial Regulators. *Nature Climate Change*, 8, 462–468.
- Carnevale, C., Mazzuca, M. (2014). Sustainability Report and Bank Valuation: Evidence from European Stock Markets. *Business Ethics. A European Review*, 23(1), 69–90. doi: 10.1111/beer.12038.
- Chen, X., Wan, P. (2020). Social Trust and Corporate Social Responsibility: Evidence from China. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(2), 485–500.
- Di Tommaso, C., Thornton, J. (2020). Do ESG Scores Effect Bank Risk Taking and Value? Evidence from European Banks. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(5), 2286–2298.
- Eccles G. R., Strohle C. J. (2018). *Exploring Social Origins in the Construction of ESG Measure*. doi: 10.2139/SSRN.3212685. Pobrano z https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3212685 (11.12.2023).
- Escrig-Olmedo, E., Rivera-Lirio, J. M., Muñoz-Torres, M. J., Fernández-Izquierdo, M. A. (2017). Integrating Multiple ESG Investors' Preferences into Sustainable Investment: A Fuzzy Multicriteria Methodological Approach. *Journal of Cleaner Production*, 162, 1334–1345.
- Esteban-Sanchez, P., Cuesta-Gonzalez, M. de la, Paredes-Gazquez, J. D. (2017). Corporate Social Performance and Its Relation with Corporate Financial Performance: International Evidence in the Banking Industry. *Journal of Cleaner Production*, 162, 1102–1110.
- Forcadell, F. J., Aracil, E. (2017). European Banks' Reputation for Corporate Social Responsibility. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 24(1), 1–14.

- Friede, G., Busch, T., Bassen, A. (2015). ESG and Financial Performance: Aggregated Evidence from More Than 2000 Empirical Studies. *Journal of Sustainable Finance and Investments*, 5(4), 210–233. doi: 10.1080/20430795.2015.1118917.
- Gangi, F., Meles, A., D'Angelo, E., Daniele, L. M. (2018). Sustainable Development and Corporate Governance in the Financial System. Are Environmentally Friendly Banks Less Risky?. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 26(3), 529–547.
- Georgopoulou, E., Mirasgedis, S., Sarafidis, Y., Hontou, V., Gakis, N., Lalas, D., Zavras, V. (2015). A Methodological Framework and Tool for Assessing the Climate Change Related Risks in the Banking Sector. *Journal of Environmental Planning and Management*, 58(5), 874–897.
- Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie. (2023). *Wytyczne do raportowania ESG. Przewodnik dla spółek*. Pobrano z https://www.gpw.pl/pub/GPW/ESG/Wytyczne_do_raportowania_ESG.pdf (11.12.2023).
- Huber, B. M., Comstock, M., Polk, D., Wardwell, L. L. P. (2017). ESG Reports and Ratings: What They Are, Why They Matter. *The Corporate Governance Advisor*, 25(5), 1–12.
- Konfederacja Lewiatan. (2021). *Zrównoważone finanse – krótki przewodnik dla firm*. Warszawa: Konfederacja Lewiatan.
- Menicucci, E., Paolucci, G. (2022). Gender Diversity and Bank Risk-Taking: An Empirical Investigation in Italy. *Corporate Governance. The International Journal of Business in Society*, 22(2), 317–339. doi: 10.1108/CG-11-2020-0498.
- Monnin, P. (2018). Central Banks Should Reflect Climate Risks in Monetary Policy Operations. *SUERF Policy Note*, 41, 1–9. Pobrano z https://www.suerf.org/docx/f_936824c0191953647ec609b4f49bc964_3325_suerf.pdf (11.12.2023).
- Morrison, R. (2021). *Environmental, Social, and Governance Theory. Defusing a Major Threat to Shareholder Rights*. Washington: Competitive Enterprise Institute. doi: 10.2139/ssrn.3845709.
- Murè, P., Spallone, M., Mango, F., Marzioni, S., Bittucci, L. (2020). ESG and Reputation: The Case of Sanctioned Italian Banks. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(1), 265–277. doi: 10.1002/csr.2047.
- Neville, B. A., Bell, S. J., Mengüç, B. (2005). Corporate Reputation, Stakeholders and the Social Performance – Financial Performance Relationship. *European Journal of Marketing*, 39(9/10), 1184–1198. doi: 10.1108/03090560510610798.
- Nieto, M. J. (2019). Banks, Climate Risk and Financial Stability. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 27(2), 243–262. doi: 10.1108/JFRC-03-2018-0043.
- Nizam, E., Ng, A., Dewandaru, G., Nagayev, R., Nkoba, M. A. (2019). The Impact of Social and Environmental Sustainability on Financial Performance: A Global Analysis

- of the Banking Sector. *Journal of Multinational Financial Management*, 49, 35–53. doi: 10.1016/j.mulfin.2019.01.002.
- prnews.pl. (b.r.). Pobrano z <https://prnews.pl/> (15.12.2023).
- Rau, P. R., Yu, T. (2023). A Survey on ESG: Investors, Institutions and Firms. *China Finance Review International*. doi: 10.1108/CFRI-12-2022-0260.
- Rogowski, W., Lipski, M. (2022). Znaczenie informacji niefinansowej w świetle wymogów zrównoważonego rozwoju oraz turbulentnego otoczenia. *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie*, 2, 33–44.
- Saxton, M. K. (1998). Where do Reputations Come From?. *Corporate Reputation Review*, 1(4), 393–399. doi: 10.1057/palgrave.crr.1540060.
- Sassen, R., Hinze, A. K., Hardeck, I. (2016). Impact of the ESG Factors on Firm Risk in Europe. *Journal of Business Economic*, 86, 867–904.
- Siuieia, T. T., Wang, J., Deladem, T. G. (2019). Corporate Social Responsibility and Financial Performance. A Comparative Study in the Sub-Saharan Africa Banking Sector. *Journal of Cleaner Production*, 226, 658–668. doi: 10.1016/j.jclepro.2019.04.027.
- Shen, C. H., Wu, M. W., Chen, T. H., Fang, H. (2016). To Engage or Not to Engage in Corporate Social Responsibility. Empirical Evidence from Global Banking Sector. *Economic Modelling*, 55, 207–225. doi: 10.1016/j.econmod.2016.02.007.
- Sherwood, M. W., Pollard, J. L. (2018). The Risk-Adjusted Return Potential of Integrating ESG Strategies into Emerging Market Equities. *Journal of Sustainable Finance & Investments*, 8(1), 26–44. doi: 10.1080/20430795.2017.1331118.
- Utz, S. (2019). Corporate Scandals and the Reliability of ESG Assessments. Evidence from an International Sample. *Review of Managerial Science*, 13, 483–511.
- Verheyden, T., Eccles, R. G., Feiner, A. (2016). ESG for All? The Impact of ESG Screening on Return, Risk, and Diversification. *Journal of Applied Corporate Finance*, 28(2), 47–55. doi: 10.1111/jacf.12174.
- Wróbel, P., Kowalski, S. (2022). *Wymogi ESG a konkurencyjność przedsiębiorstw. Praktyczny przewodnik dla małych, średnich i dużych przedsiębiorstw*. Warszawa: WiseEuropa – Fundacja Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych i Europejskich, Fundacja RE-Source Poland Hub.
- Xie, J., Nozawa, W., Yagi, M., Fujii, H., Managi, S. (2018). Do Environmental, Social and Governance Activities Improve Corporate Financial Performance?. *Business Strategy and the Environment*, 28(2), 286–300. doi: 10.1002/bse.2224.

Streszczenie

W opracowaniu zaprezentowano zagadnienia raportowania niefinansowego przez banki notowane na giełdzie w ramach WIG-ESG w aspekcie spraw społecznych oraz jego zna-

czenia w budowaniu przyjaznego wizerunku banku. Postawiono tezę, że raportowanie ESG w aspekcie społecznym jest ważnym narzędziem w budowaniu reputacji banku, którą zweryfikowano pozytywnie. W celu weryfikacji przyjętej tezy dokonano analizy oświadczeń niefinansowych banków notowanych w ramach WIG-ESG, a następnie zbadano, czy obowiązek raportowania ESG w aspekcie społecznym wpłynął na zwiększenie liczby klientów banków zaangażowanych w działalność sponsoringową i charytatywną, a tym samym na aktywa banków zaangażowanych społecznie.

SŁOWA KLUCZOWE: ESG, raportowanie niefinansowe, banki, wizerunek

Summary

The study presents the issues of non-financial reporting in the aspect of social issues by banks listed under WIG-ESG and its importance in building a positive image of the bank. The thesis that ESG reporting in the social aspect is an important tool in building the bank's reputation was verified positively. In order to verify the adopted thesis, the non-financial statements of banks listed under WIG-ESG were analyzed and then it was examined whether the obligation to report ESG in the social aspect resulted in an increase in the number of customers of those banks involved in sponsoring and charity activities, and thus the assets of socially engaged banks.

KEYWORDS: ESG, non-financial reporting, banks, image

Nota o autorze

Anna Dąbkowska – dr, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II; główne obszary działalności naukowej: finanse i bankowość; e-mail: anna.dabkowska@kul.pl; ORCID: 0000-0002-9344-1387.

